

Vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden tulevaisuudennäkymiä

Ilkka Leinonen

Mikä on vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden tarkoitus?

- Ilmastotekojen tukeminen on toimintaa, jossa ostaja (organisaatio tai yksityinen kuluttaja) ostaa **vapaaehtoisilta hiilimarkkinoilta ilmastoyksiköitä**, jotka on tuotettu erilaisin ilmastoteoin.
- Ilmastoteot ovat sitoneet hiiltä ilmakehästä tai vähentäneet päästöjä **tarkasti määritellyn määrän**.
- Ostajan tavoitteena voi olla esimerkiksi **ostajan omista päästöistä syntyneen ilmastohaitan kumoaminen** tai osallistuminen isäntämaan päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen.
- Toiminta on luonteeltaan vapaaehtoista: sitä ei vaadi mikään taho.
- Vapaaehtoisten ilmastotekojen tukeminen mahdollistaa esimerkiksi yrityksille velvoitetasoa kunnianhimoisempien ilmastotavoitteiden asettamisen.

<https://hiilikompensaatioinfo.fi/vapaaehtoiset-hiilimarkkinat/>

Hiilimarkkinoiden toteutumisen esteitä

- Ilmastoyksiköiden laatuvaatimukset
 - Pysyvät ja tilapäiset hiilenpoistot
 - Erityisesti maankäytön ilmastotoimien toteutuksessa havaittu puutteita
- Kaksoislaskentasäännön tulkinta
 - Yritysten päästökompensaatiot vs. kansalliset tavoitteet
- Ilmastoyksiköiden käyttö
 - Hiilineutraaliusväittämät

Politiikkasuositus 2024

Vapaaehtoiset hiilimarkkinat saatava tukemaan maankäyttö-sektorin ilmastotoimia

Alkuvuoden 2024 poliittinen sopu EU:n hiilenpoistojen sertifiointikehyksen asetuksista antaa tukea myös kotimaan hiilimarkkinoihin liittyvien toimien edistämiseksi.

Sertifiointikehyksessä on neljä kategoriata:

- hiilen pysyvä poisto ilmakehästä (teknologiset nielut)
- tilapäiset hiilivarastot pitkäkestoissa tuotteissa
- tilapäiset luontopohjaiset maankäytön hiilivarastot, kuten hiiliviljely
- maaperän päästöjen vähentäminen

Vaikka tuotteiden hiilivarastointiin, hiiliviljelyyn, ja maaperän päästöjen vähentämiseen perustuvat ilmastoyksiköt sisältyvät sertifiointikehykseen, ne uhkaavat jäädä vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden ulkopuolelle. Syynä tähän on, että yritysten väitteet tilapäisistä maankäyttösektorilla toteutettavista hiilintäoimistä fossiilisten päästöjen kompensoijina eivät ole tieteellisesti päteviä. Erityisesti EU:n ympäristöväittämiä koskeva Green Claims -direktiivi saattaa rajoittaa näiden väitteiden hyväksyttävyyttä markkinointiviestinnässä.

Suositukset:

1. Myös tilapäiset hiilivarastot tulee saada vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden piiriin. Näin markkinat saadaan tukemaan Suomen kansallisten päästövähennystavoitteiden saavuttamista täysimääräisesti.
2. Hiilintäoimien laskenta- ja mittausmenetelmiä tulee kehittää yhdessä maankäyttösektorin muun päästölaskennan ja raportointivaatimusten kanssa.
3. Hiilintäoimien yhteisvaikutuksista tarvitaan tutkittua tietoa.

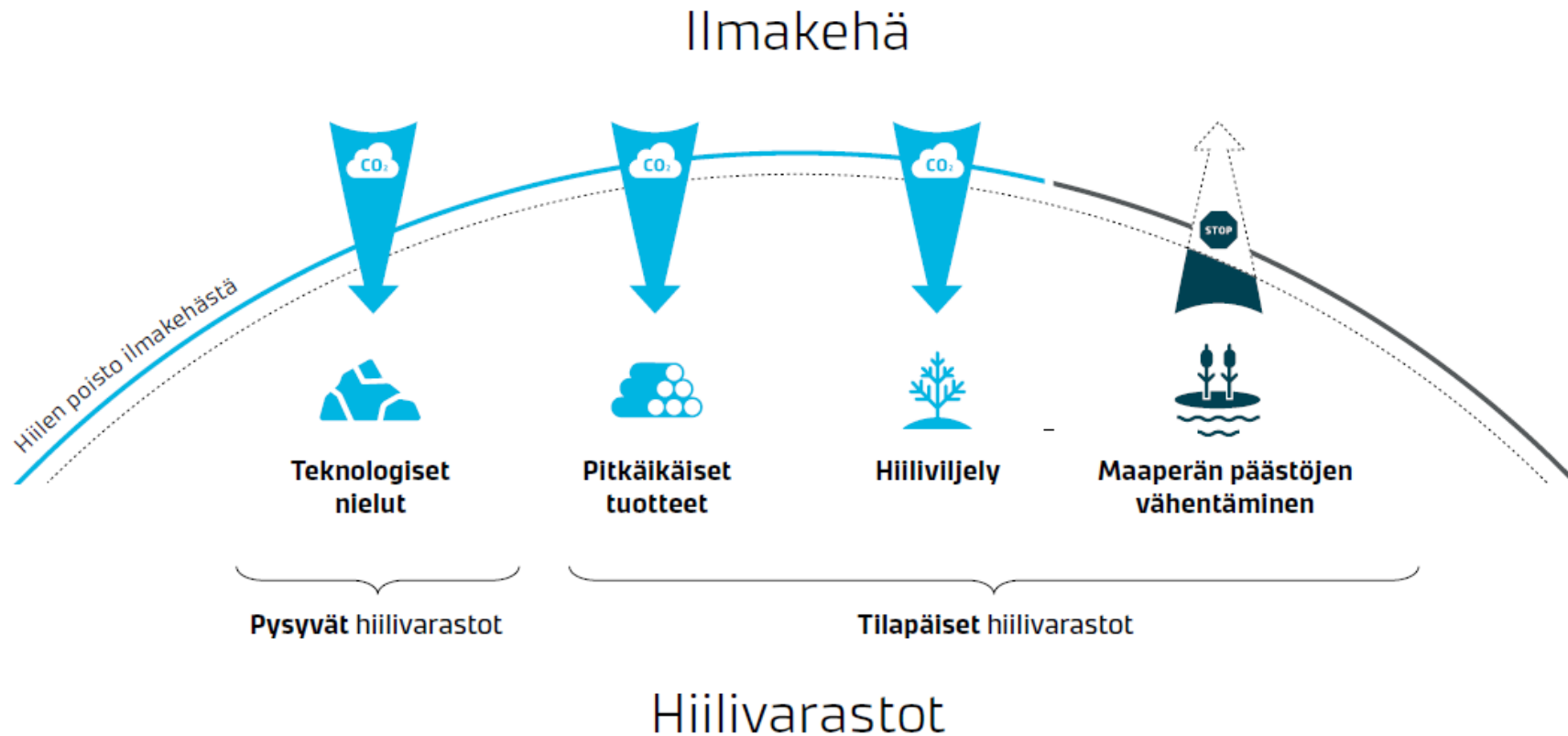
 Luke

© Luonnonvarakeskus

Lähtökohta: sertifioidut ilmastoyksiköt

- Euroopan unionin hiilenpoistojen sertifiointikehikon CRCF-asetus astui voimaan joulukuussa 2024
- Tarkemmat menetelmäkuvaukset valmisteilla
- Asetuksella pyritään luomaan puitteet ilmastoyksiköiden lisäisyyden, pysyvyyden, kaksoislaskennan ja muiden ilmastoyksiköihin liittyvien tunnistettujen haasteiden yhteismitalliselle käsittelylle Euroopan unionissa
- Sertifiointin on tarkoitus luoda viitekehys EU:n jäsenvaltioiden ilmastoyksiköiden tuotannolle, menetelmille ja kaupankäynnille
- Sertifioitujen yksiköiden tulee tukea kansallisia ja EU:n ilmastotavoitteita

Neljä kategoriaa ilmastoyksiköille

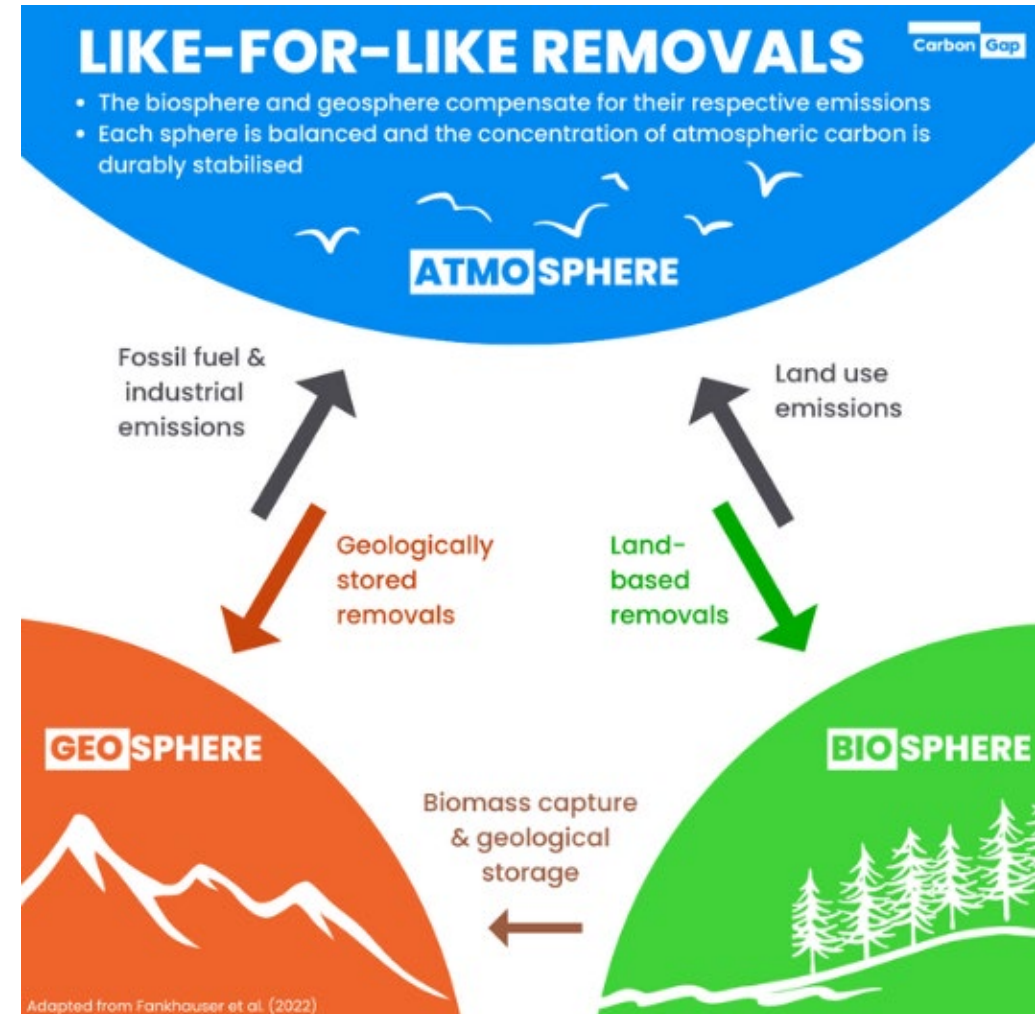

Keskeiset kriteerit päästövähennystoimien markkinakelpoisuudelle

- Laskettavuus ('quantification')
- Lisäisyys ('additivity')
 - Toimenpide ei olisi toteutunut ilman markkinoita
 - Sisältää epäsuorien maankäytön muutosten eli hiilivuodon huomioimisen
- Pysyvyys ('long-term storage')
 - Vain teknologisten nielujen tuottamat hiilivarastot pysyviä
 - Maankäytön toimenpiteiltä vaaditaan 5 vuoden kesto
 - Tuotteisiin perustuvilta hiilivarastoilta vaaditaan 35 kesto
- Kestävyys (sustainability)
 - Esim. biodiversiteettivaikutukset
 - Koskee maankäyttöön perustuvia toimenpiteitä

Pysyvyysongelma ja mahdollinen ratkaisu

- Maankäytön toimet eivät pysyviä
- Mahdollinen, tieteellisesti perusteltu ratkaisu Like-for-Like periaate
- Fossiiliset (ja N_2O) päästöt voidaan kompensoida vain pysyvillä (geologisilla) varastoilla
- Epävakaat ja lyhytaikaiset hiilivarastot voivat kompensoida vain tilapäisiä päästöjä (maankäyttö, metaani)

Kaksoislaskentaongelma

- YK:n ilmastopöytäkirja: erilliset yksiköt kansallisia tavoitteita varten
- CRCF-asetus ei poista kaksoislaskentaongelmaa
 - tarkoituksena tukea kansallisia ja EU:n ilmastotavoitteita
 - maankäytön toimenpiteet sisältyvät EU:n tavoitteisiin
- Muut sertifiointijärjestelmät: käytännöt vaihtelevat
 - kaksoislaskentaa ei yleensä kielletä
 - usein omat kategoriat kaksoislasketuille yksiköille
- Yksiköiden ostajien näkemykset vaihtelevat
- Kumoamisväittäjä vs. "ilmastotukiväittäjä"
 - ilmastotukiväittäjä mahdollistaa kansallisiin tavoitteisiin sisältyvien yksiköiden käytön
 - yritysten kiinnostus?

Ostajia koskeva sääntely

- CRCF-asetus ei ota kantaa ostajien tekemiin väittämiin
- "Sopimattomien kaupallisten menettelyiden" direktiivi
 - Hiilineutraaliusväittäjä ei mahdollista tuotetasolla, ellei kyse tuotantoketjun omien päästöjen nollaamisesta
- Green Claims –direktiivi
 - Valmistelu kesken, mutta todennäköisesti rajoittaa päästökompensaatioita koskevia väittämiä
 - Organisaatiotason hiilineutraaliusväittämät?
 - Pelkästään "jäännöspäästöjen" kompensointi mahdollista (fossiiliset päästöt pysyvillä hiilenpoistoilla)
- Science-based targets initiative (SBTi)
 - Vaatimuksia päivitetään -> lausuntokierros
 - Päästöjen kompensointi mahdollista, mutta rajoitetusti?
- Ilmastotukiväittämien yleistyminen?

Esimerkkejä CRCF-asetuksen mukaisten ilmastoyksiköiden tuottamisesta

- Metsälannoitus
 - Periaatteessa todennettavissa
 - Lisäinen, jos perusura voidaan määrittää
 - Ei pysyvä, mutta 5 vuoden kesto voidaan todentaa
 - Kestävyysskriteeri -> lisätoimien tarve?
- Ennallistaminen
 - Todennettavissa
 - Mahdollisesti lisäinen: hiilivuoto otettava huomioon
 - Periaatteessa ei pysyvä, mutta 5 vuoden kesto voidaan todentaa
 - Kestävyysskriteerin toteutuminen todennäköinen

Kiitos!

luke.fi